

Yaşam

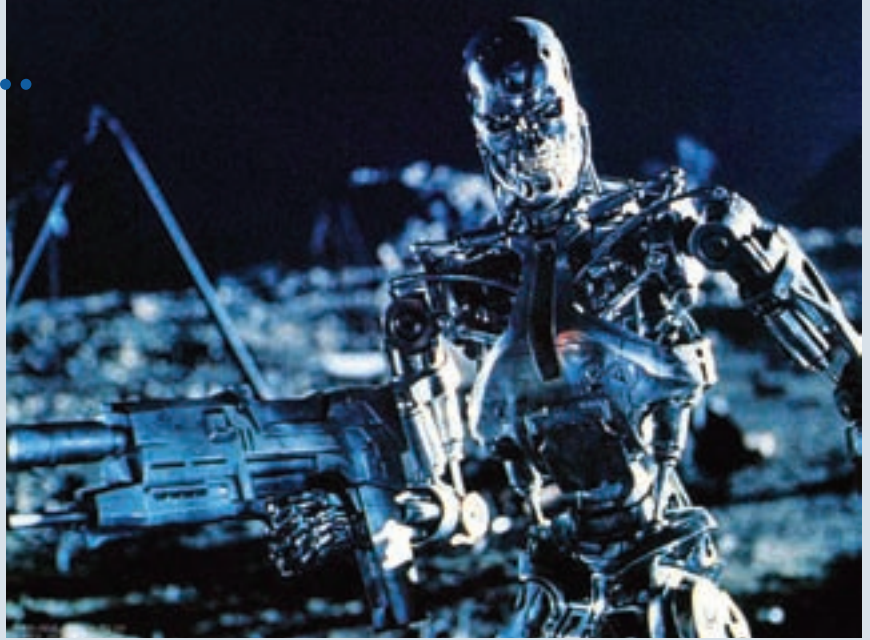
S a r g u n A . T o n t

Terminatör...

Gençliğimde doğruluğunu kanıtlamadığım ama çok hoşuma giden bir hikaye duymuştum. Ünlü Rus piyanist Sviatoslav Richter ABD’de verdiği ilk resitalde son parça olarak Beethoven’in Appassionata sonatını çalmış. Dinleyiciler coşkuya alkişlamış. Genç okuyucularımız bilemeyebilir, klasik müzik konserlerinde alkişlar normalin üstündeyse müzisyen programda olmayan bir parça çalarak dinleyiciye teşekkür eder. Ama Richter çalmak yerine el işaretleriyle alkişları durdurup seyirciyi şunu söylemiş: “Bu sonattan sonra çalınacak ne var ki?”

Gençliğimde bana edebiyata meraklı bir kişi olmama rağmen neden bilimkurgu kitapları okumadığımı sordukları zaman aklıma hep bu hikaye gelirdi. Sorana bir mazeret uydurur, kendi kendime “Denizler Altında 20.000 Fersah’ı okuduktan sonra geriye ne kaldı ki” diye mırıldanırdım. Bu kitapta anlatılanların hepsi çok makul gelmişti bana. Sonradan okumaya çalıştığım bir iki bilimkurgu kitabını bitirmeden bıraktım. 3250 yılında yapılan bir savaş, dünyanın ortasında yaşayan cüceler, uçan atlar, doğrusu çok sarmadı beni.

Bir gün öğlumun ısrarı üzerine Terminatör adlı filmi görmeye gittik. Tahminimin aksine filmi çok beğendim. Arnold Schwarzenegger müthişti. Cyborg fikrini de hiç yadırgamadım. O sırada canlı organ nakilleri zaten yapılıyordu. Eninde sonunda birisine metalik bir organ veya organların takılması gün meselesi diye düşünmüştüm. Gelecekte dünya nüfusunun bir kısmı belki de cyborglardan oluşacaktı. Artık bilimkurgu kitapları okumasam da o konuda yapılmış filmlerin çoğunu seyrediyordum. Bu arada Robocop’u çok başarılı bulduğumu ve iki kere seyrettiğimi de belirtmek isterim.

Bu Cyborg İnanırcı Değil...

Bir gün Wired dergisini karıştırırken İngiltere’de gerçek bir cyborg’un ortaya çıktığını okuyunca dünyalar benim oldu. Hem de akademisyen bir cyborg. Cyborg 1 başlıklı makalesine Prof. Warwick şöyle başlıyordu:

“Benim insan olarak doğmam, zaman ve mekanın bir cilvesiydi. Ben bu durumu değiştirecek güçte olduğumuza inanıyorum. Nedenini size söyleyeyim. 1998 yılının Ağustos ayında kolumun içine bir silikon mikroçip yerleştirildi. Bu çip sayesinde, 1988 yılından beri profesör olduğum Reading Üniversitesi’nin Cybernatik Bölümü’nde dolaşırken, bilgisayar hareketlerimi izledi.” Bu satırlar sanki Frankenstein’in yazarı Mary Shelly’nin kaleminden çıkmış gibi geldi bana. Tüylerimin ürperdiğini hissettim. Herhalde, dedim kendi kendime, bu yeni Frankenstein başta bölüm başkanı olmak üzere rektöre kadar pataklandı akademisyen bırakmaya-

cak. Ama Prof. Warwick Frankenstein’a, hele Terminatör’e nazaran, çok daha mülayim bir insan. Hatta muhallebi çocuğu demek daha doğru olur. Bakın yazı nasıl devam ediyor:

“Ana kapıya geldiğim zaman bilgisayara bağlı bir spiker beni ‘Hello’ diye karşılıyor, binanın içinde yürürken bilgisayar nereye gittiğimi izliyor, laboratuvarıma yaklaşıncaya kapı kendiliğinden açılıyor ve içeri girince ışıklar yine el değmeden yanıyor. Çipin içimde kaldığı 9 gün boyunca sadece belirli bir yöne doğru yürümekle sanki sihirli işler başardım.”

Tam bir düş kırıklığına uğradım tabii Sihirli işler buysa, normal işlerin ne oldu-

ğunu doğrusu çok merak ediyorum. Terminatör ile Warwick arasında Himalaya dağları kadar fark vardı. Aldatıldığımı hissettim. Terminatörle Warwick arasında en büyük fark Warwick'te sinir sisteminin devredışı bırakılmış olmasıydı; yani sinir uçları çipe bağlanmamıştı. Warwick'e takılan çip, sadece bu cyborg taklidinin nerede olduğunu gösteriyordu.

Hayvanlara takılan bilgisayar kontrollü çipler günümüzde zaten kullanılıyor. Bu sayede çiftçi her an hayvanının nerede olduğunu biliyor. Bir ara bebeklere de bu tür çip takmak gündeme gelmişti, ama ilgililerden izin çıktı mı bilmiyorum. Her neyse, şimdi benim gibi Warwick'le düş kırıklığına uğrayanlara çok iyi bir haber vereyim.

Çip Böyle Takılır...

Geçtiğimiz Nisan ayında, Case Western Reserve Üniversitesi'nde felç geçirdiği için bacak ve kollarını oynatamayan bir bayan, vücuduna yerleştirilen bir çip sayesinde elektrikle işleyen tekerlekli sandalyesini hareket ettirebilmiş. Nasıl mı? Düşünerek! Evet bu yeni çip, beyinden gelen sinyallerin ne içerdiğini belirleyip sinir sistemini harekete geçirebiliyormuş. Yani bu kez sinir sistemi çipe bağlanabilmiş. (Doktorların çok önemli bir uyarısını hemen söyleyelim: Bu teknolojinin yaygın bir şekilde uygulanabilmesi için 10 yıl kadar bir zaman gerekiyormuş.) Bana kalırsa artık gerçek bir cyborg'un ortaya çıkması için bütün yollar açık, ama Arnold'un canlandırdığı kalitede birinin çıkması oldukça vakit alabilir. Belki bu olasılığı göze alan Arnold, Terminatör'lüğü Kaliforniya valisi olarak gerçek hayatta da sürdürüyor.

Terminatör Tekrar İşbaşında...

Şimdi farklı olacağını zannetmiyorum ama bundan 20-30 yıl kadar önce California ekonomisi ABD, Almanya, Fransa ve İngiltere'den sonra 5. sıradaydı. Bu kadar kuvvetli bir ekonomi tabii ki çok enerji tüketir. Öte yandan uzun zamandan beri çevreye duyarlı eyaletlerin başında California gelir. Özellikle 1970'li yıllarda Arap ülkelerinin geçici olarak petrol ihracatını kısıtlamasından sonra eyalet hükümeti alternatif enerji kaynaklarına önem vermiş ve bu alanda çok sayıda bilimsel projeleri desteklemiştir. Hava kirliliğini kısıtlayan en çetin yasalar yine ilk kez California'da uygulanmıştır. ABD Başkanı Bush'un çevre konusundaki içler acısı davranışlarına bu sayfalarda zaten değinmiştik. Neyse ki ülkede "eğer federal hükümet bir şey yapmıyorsa bizler bir şey yapalım" diyenlerin sayısı da az değil. ABD'li valiler halk tarafından seçildiği için yetki güçleri ve alanları bizimkilere nazaran çok daha geniştir. Ülke anayasasına aykırı olmadığı sürece eyaletler trafik yasasından tutun idam cezasına kadar, hukuki düzenlemeleri kendileri hazırlar ve özellikle ekonomik konularda kendi kaderlerini büyük ölçüde kendileri tayin eder. Ama doğrusu, bir eyalet valisinin "Küresel ısınma kapıda, Bush ne yaparsa yapsın, biz kendi tedbirlerimiz alırız" diyerek çok etkili bir yasayı eyalet meclisinden geçireceği hiç aklımıza gelmemişti. Ama Terminatör bu işi başardı. Bu yasa göre küresel ısınmaya neden olan gaz-

lar 2020 yılında 1990 yılındaki seviyeye indirilmiş olacak! İş yerleri atmosfere saldırdıkları gaz miktarlarını hükümete bildirmek zorunda kalacaklar.

Kanun 14''e karşı 23 oyla kabul edilmiş. İşin ilginç tarafı 23 oyu verenlerin hepsi Demokrat Partiye mensup. Terminatör ise Cumhuriyetçi partiden. Kendi partisinden bu kanunu destekleyen tek bir oy alamayan Arnold acaba politik bir intihara mı teşebbüs etti diyorsanız yanılırsınız. Çünkü Arnold önümüzdeki Kasım ayında yapılacak seçimde aynı partiden seçime gireceğini söylüyor. Zengin işadamları "Bu eyalette artık iş yapılamaz" diye feryat ededursun, yapılan anketler Terminatör'ün büyük bir farkla tekrar seçileceğini gösteriyor. Arnold'u bu yasayı çıkarması için destekleyenlerin başında, aralarında Müslümanların da bulunduğu, eyaletin önde gelen din adamları var.

Yabancı bir ülkede doğduğu için (Almanya) Arnold başkan seçilemez. Çok yazık, seçilebilseydi ABD'yi kurtarırdı. Geçenlerde yapılan bir TV programında komedyen Jay Leno, Arnold'a Bush ile aynı partiye mensup olduğunu hatırlatınca ünlü aktör "Benim Bush ile ilişkim, Oscar ödülü ile olan ilişkim seviyesindedir" demiş. Hollywood'dakiler kime oy vereceklerini bilmiyor. Umarız gelecek yılın Nobel Komitesi aynı hatayı yapmaz.

Notlar:

Arnold'un Bush ile kavga için bakınız: www.cbsnews.com Oct. 25, 2006 Oct. 25, 2006

California'nın gelmiş geçmiş çevre politikaları için en iyi web sayfası: <http://www.solutionsforglobalwarming.org/index.php>
Yasanın meclisten nasıl geçtiği için: <http://www.sfgate.com> 30 August, 2006.

Prof Warwick'in kendi hikayesi için: <http://www.wired.com/wired/archive/8.02/warwick.html>

Hastaya takılan çip için: <http://www.columbusdispatch.com/dispatch/content/science/stories/2007/04/03/>